

Tiedote uskonnon opettajille ja opiskelijoille

Uskonnon digitaalinen ylioppilaskoe syksyllä 2017

Syksystä 2017 alkaen uskonnon ylioppilaskoe suoritetaan ja koesuoritukset arvostellaan digitaalisessa ympäristössä.

Digitaalisen kokeen rakenne

Digitaalisessa uskonnon ylioppilaskokeessa on yhdeksän tehtävää, joista vastataan enintään viiteen. Koe on kaksiosainen. Osassa I on tarjolla kuusi tehtävää, joista kokelas voi vastata kolmeen, neljään tai viiteen. Osassa II on tarjolla kolme tehtävää, joista voi valita enintään kaksi.

Osan I tehtävät arvostellaan pistein 0–20 ja osan II tehtävät pistein 0–30. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Maksimipisteisiin voi yltää valitsemalla osasta I kolme tehtävää ja osasta II kaksi tehtävää.

Tehtävät voivat jakautua useaan alakohtaan. Näissä tapauksissa alakohtien enimmäispistemäärät ilmoitetaan erikseen ja alakohdat myös arvioidaan erikseen. Osan II tehtävät jakautuvat aina vähintään kahteen alakohtaan.

Ei pakollisia tehtäviä

Digitaalisen ylioppilaskokeen rakenne vaihtelee eri oppiaineissa. Uskonnon kokeessa tavoitteena on ollut valinnanvapauden maksimointi kokeen rakenteen asettamisessa rajoissa. Tämän vuoksi kokeessa ei ole yhtään kaikille pakollista tehtävää. Ratkaisuun on vaikuttanut se, että uuden opetussuunnitelman mukaisesti uskonnon kursseja verrattain paljon, mutta pakollisia kursseja on vain kaksi.

Oman lisänsä ylioppilaskokeen kehittämiseen tuo se, että muutaman vuoden ajan kestävässä siirtymäkautena kokeessa otetaan huomioon sekä vanhan että uuden opetussuunnitelman mukaan opiskelleet kokelaat. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tehtävät laaditaan sellaisiksi, että ne joko sopivat molempiin opetussuunnitelmiin tai sisältävät vaihtoehtoisia osioita.

Vaikka ylioppilaskokeessa tehtäviä tulee kaikista kursseista, on kirjoituksissa mahdollista menestyä, vaikka kaikkia syventäviä kursseja ei olisikaan suorittanut. Erityisesti uuden opetussuunnitelman kurssit 5 ja 6 ovat luonteeltaan sellaisia, että ne syventävät jo aiemmissa kursseissa käsiteltyjä asioita.

Tyypillisesti ylioppilaskokeessa useat tehtävät edellyttävät tietojen ja taitojen yhdistelyä yli kurssirajojen. Mukana on aina myös sellaisia tehtäviä, jotka integroivat uskonnon opittua muihin oppiaineisiin, esimerkiksi äidinkieleen ja kirjallisuuteen, historiaan, yhteiskuntaoppiin, maantieteeseen, psykologiaan tai filosofiaan.

Tehtävätyypit

Digitaalisen ylioppilaskokeen tehtävätyyppien taustalla on Bloomin taksonomia ja sen muunnelmat, erityisesti Krathwohlin ja Andersonin taksonomia. Taksonomiat vaikuttavat uskonnon kokeessa siten, että eri tehtävät ja niiden osiot edellyttävät erilaisia taitoja ja tiedonkäsittelyn tapoja. Saman tehtävän eri alakohdat voivat olla vaativuudeltaan erilaisia.

A-tason tehtäviä luonnehtii muistaminen, mieleen palauttaminen, asioiden tunnistaminen ja yhdistäminen. Monivalintatehtävät ovat tästä tyyppinen esimerkki.

B-tason tehtävät edellyttävät ymmärtämistä, käsittämistä ja selittämistä. Tällaisia ovat esimerkiksi käsitteiden määrittelytehtävät.

C-tason tehtävät ohjaavat tiedon soveltamiseen ja analysointiin. Vertailutehtävät kuuluvat tyyppisesti tähän ryhmään.

D-tason tehtävissä mukana on luova elementti. Ne edellyttävät arviointia, syntetisointia, kehittelyä ja syvällistä pohtimista. Näiden tehtävien osalta on tärkeää huomata, että ne edellyttävät kykyä muuntaa ja kehittää opetussuunnitelmassa määritellyä osaamista myös sellaiselle alueelle, jota ei ole lukiossa välttämättä eksplisiittisesti käsitelty.

Mikä tehtävissä muuttuu?

Uskonnon kokeen digitalisoinnissa edetään maltillisin askelin, mutta kuitenkin siten, että digitaalisen ympäristön ominaislaatu hyödynnetään alusta lähtien. Digitaalinen ympäristö tuo kokeeseen monia uusia mahdollisuuksia. Näistä yksi on monimediaisten aineistojen aiempaa monipuolisempi käyttö. Tekstien, kuvien ja graafisten esitysten lisäksi tehtävien aineistoina voi olla myös äänitteitä ja videoita.

Digitaalinen ympäristö mahdollistaa aiempaa laajempien aineistojen liittämisen kokeeseen. Digitaalisessa kokeessa on tehtäviä, jotka edellyttävät paperiseen kokeeseen verrattuna laajempien aineistojen hahmottamista, yhdistelemistä ja vertailua. Aineistojen laajuuteen vaikuttaa tehtävänanto: jos tehtävänä on tunnistaa esimerkiksi tekstin tyyli – onko kyseessä rukous, saarna vai tieteellinen analyysi – voi aineisto olla pituudeltaan huomattavasti laajempi kuin sellaisissa tapauksissa, joissa tehtävä edellyttää aineiston tarkkaa sisällöllistä analyysia.

Osa uskonnon ylioppilaskokeen tehtävistä voi sisältää metakognitiivisia taitoja testaavia elementtejä, joita käytetään myös monissa korkeakoulujen pääsykokeissa. Tällainen on esimerkiksi mahdollisten monivalintatehtävien pisteittäminen kolmiportaisesti siten, että oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen, väärästä saa miinuspisteen ja vastaamatta jättämisestä nolla pistettä. Tällöin kokelaan tulee kyetä arvioimaan sitä, kuinka varma hän on tiedoistaan.

Uskonnon digitaalisen ylioppilaskokeen arviointi

Pistemäärät	alle 25 %	25–50 %	50 % hyvä vastaus	80 % kiitettävä vastaus	yli 80 %
Tiedollinen osaaminen: arvioidaan opsin asiasisällön tuntemusta, käsitteiden asianmukaista ja täsmällistä käyttöä, sisällön ja tehtävänannon vastaavuutta sekä vastauksen rajausta	sisältää hyvin vähän tai ei lainkaan aihealueen kannalta olennaisia tietoja ja käsitteitä	esitetty yksi tai useampi aihealueen kannalta olennainen asia ja käsite	sisältää useita aihealueen kannalta olennaisia asioita, käsitteiden käyttö ja määrittely on pääosin asianmukaista; vastaus voi sisältää myös yksittäisiä asiavirheitä (tarkemmat tehtäväkohtaiset kriteerit on esitetty hyvän vastauksen piirteissä)	osoittaa aihealueen kiitettävää hallintaa; käsitteitä on käytetty asiantuntevasti ja luontevasti ja vastauksessa esitetyt tiedot ovat monipuolisia ja täsmällisiä (tarkemmat tehtäväkohtaiset kriteerit on esitetty hyvän vastauksen piirteissä)	osoittaa aihealueen syvällistä ymmärtämistä ja kykyä liittää asiat laajempiin yhteyksiin
Tiedon käsittely ja esitystapa: arvioidaan opiskelijan taitoa esittää, analysoida, arvioida ja soveltaa tietoa; esitystapaa arvioidaan vastauksen johdonmukaisuuden, eheyden ja tyyllillisen sujuvuuden näkökulmista	tyylliltään sekava ja rakenteeltaan jäsentymätön; vastaa tehtävänantoon vain osittain tai ei lainkaan; tehtävän aineistoa ei hyödynnetä eikä esitettyjä näkemyksiä perustella pätevästi	rakenteeltaan jäsentymätön ja tyylliltään sekava; voi sisältää toistoa, liioittelua, epäuskottavia perusteluja ja luettelomaisuutta	vastaa pääosin tehtävänantoa; esitetty useita aihealueen kannalta olennaisia tietoja ja näkökulmia; tehtävän aineistoa on hyödynnetty joiltain osin ja vastauksessa on merkkejä tiedon soveltamisesta ja kehittelystä; pyrkimys johdonmukaiseen rakenteeseen ja asioiden perusteleamiseen; voi olla paikoin jäsentymätön ja luettelomainen; perustelut voivat olla pintapuolisia	useat tehtävänannon kannalta olennaiset asiat ja näkökulmat on liitetty johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi; vastaus on tehtävänannon mukainen ja kieliasultaan huoliteltu; esitetyt perustelut ovat selkeitä ja monipuolisia; tietoa sovelletaan ja kehitellään uskottavasti	tehtävän aineistoja on hyödynnetty oivaltavasti ja toisiinsa suhteuttaen; perustelut ovat vakuuttavia ja hyvin argumentoituja; voi sisältää kekseliäitäkin näkökulmia ja avauksia vaihtoehtoihin lähestymistapoihin

Vastausten arviointi

Uskonnon digitaalisessa ylioppilaskokeessa vastauksia arvioidaan yhtäältä kokelaan tiedollisen osaamisen, toisaalta tiedon käsittelyn ja esitystavan näkökulmista. Ylioppilastutkintolautakunnan uskonnon jaoksen laatimissa hyvän vastauksen piirteissä kuvataan tehtäväkohtaisesti hyvän vastauksen (n. 50 % tehtävän maksimipistemäärästä) ja kiitettävän vastauksen (n. 80 % tehtävän maksimipistemäärästä) tiedolliset kriteerit sekä tiedon käsittelyn ja esitystavan arvioinnin yleiset suuntaviivat.

Käytännössä tiedollinen osaaminen, tiedonkäsittely ja esitystapa kytkeytyvät toisiinsa, sillä aihekokonaisuuden kannalta olennaisten tietojen hahmottaminen, asianmukaisten käsitteiden käyttö, argumentaation johdonmukaisuus ja tyyllinen sujuvuus liittyvät yhteen. Oheisessa taulukossa on kuvattu arvioinnin yleiset suuntaviivat, jotka auttavat tehtävien pisteittämisessä.

Yhteistyöterveisin

Uskonnon jaos